Orthoptera Neerlandica

door

C. WILLEMSE.

Aanvullingen en Verbeteringen III.[1])

OVERZICHT DER LITERATUUR.

Bij te voegen:

433. **N. Adelung.** Beitrag zur Kenntnis der paläarctischen Stenopelmatiden.
Ann. Mus. zool. Ac. Imp. St. Pétersbourg VII, 1902, p. 56—62.

434. **W. J. Baumgartner.** Observations on the Gryllidae IV. Copulation.
Kansas Univ. Science Bull. V, 1911, p. 342—343.

435. **J. E. V. Boas.** Om en Graeshoppe, der gor Kade i Vaeksthuse.
Gartner-Tidende, 1900, 4 pp. Fig.

436 » Skadelige Insekter i vore Haver.
Kobenhavn, 1906, p. 56—57.

437. **B. Th. Boldyrev.** *Tachycines asynamorus* ADEL. *(Orthoptera, Stenopelmatidae)* et *Periplaneta australasiae* FABR. *(Orth Periplanetidae)* dans les serres chaudes de Moscou.
Rev. Russe d'Entom. XI, 1911, p. 437—443. (russ.)

438. **M. Burr.** *Diestrammena marmorata* HAAN. A remarkable exotic Orthopteron in England.
Entom. Rec. and Journ. of Var. XXV, 1913, p. 228—230.

---

[1]) Voor de Aanvullingen en Verbeteringen I, zie „Tijdschrift voor Entomologie", Dl. LX, 1917, p. 167, voor Aanvullingen en Verbeteringen II, zie idem, Dl. LXII, 1919, p. 30.

439. **M. Burr.** *Tachycines asynamorus* ADELUNG, instead of *Diestrammena marmorata* HAAN.
Entom. Rec. and Journ. of Var. XXVI, 1914, p. 140.

440. **L. Chopard.** Un Orthoptère nouveau pour la faune francaise, *Diestrammena marmorata* HAAN.
Bull. Soc. ent. France, 1913, p. 284.

441. » Note sur l'introduction en France de *Diestrammena unicolor* BR., nec *D. marmorata* HAAN (Orth. Phasgonuridae).
Bull. Mus. d'Hist. nat. Paris 1913, p. 433—436.

442. » Sur un Sténopelmatide introduit dans les serres en Europe (Orth. Phasgonuridae).
Bull. Soc. ent. France, 1914, p. 122—123.

443. » Sur l'origine de *Tachycines asynamorus* ADELUNG (Orth. Phasgonuridae).
Bul. d. Mus. d'Hist. natur. 1914, p. 1.

444. **W. J. Lucas.** British Orthoptera in 1913.
Entomol. 47, 1914, p. 144—146, fig. 2—3.

445. **A. P. Morse.** *Diestrammena unicolor* in North America.
Psyche XI, 1904, p. 80.

Op bladz. 79, regel 1 v. b. staat: In Luxemburg bij Torgny; vervalt.

» » 89, **Stenobothrus stigmaticus.**
Prov. Gelderland, Apeldoorn, 8 ♂♂, 1 ♀, Aug. 1918 (J. KOORNNEEF).
Prov. Utrecht, Soest, 2 ♀♀, 24 Juli 1917, Soesterveen, 1 ♂, 30 Juli 1918 (J. KOORNNEEF).

» » 114, **Pachytylus migratorius** L. Bij de revisie van het Orthoptera-materiaal van het Museum van Nat. Historie te Leiden, bleek dat onder dit materiaal zich bevinden 1 ♂ geetiqueteerd Holland, en 1 ♀ Rotterdam (FRANSEN). Dit laatste exemplaar is vermoedelijk hetzelfde als het exemplaar van SNELLLEN.

» » 117, **Oedipoda coerulescens** L.
Prov. Limburg: Waubach. Deze soort was tot nu toe uit Zuid-Limburg niet bekend.

Op bladz. 124, **Tachycines asynamorus** ADELUNG **faun. nov. sp.** (non *Diestrammena marmorata* DE HAAN). Door bemiddeling van den Heer T. SCHOEVERS (phytopathologische dienst Wageningen) ontving ik ter determinatie eenige exemplaren van deze soort, die gevangen waren in een warme kas te Leeuwarden (Mei 1921, 2 ♀♀). Deze soort is gedurende langen tijd beschreven geworden onder den naam *Diestrammena marmorata* DE HAAN, hetgeen gebleken is foutief te zijn.

Het genus *Tachycines* en de soort *asynamorus* werd het eerst beschreven door ADELUNG (Beitrag zur kenntnis der paläarctischen Stenopelmatiden. Ann. mus. zool. Ac. Imp. St. Pétersbourg VII, 1902, p. 56—62, Fig. *a*—*c*) die zijn exemplaren had ontvangen uit een kweekerij te St. Petersburg, alwaar deze dieren volgens de berichten zouden zijn geimporteerd met boomschors uit Midden-Amerika of Columbia.

Reeds vroeger waren deze dieren gesignaleerd door KREJČI uit Praag, in 1891. Sinds 1892 waren ze in Hamburg veelvuldig in de warme kassen (KRAEPELIN, 406) Eenige jaren later werden ze reeds aangegeven uit Saksen en Thüringen (LUDWIG 410, WUNN 349). In Brussel (ADELUNG) Lille en Parijs (CHOPARD 440, 441, 442, 443), en op eenige plaatsen in Engeland (LUCAS 444, M. BURR 438) werd ze eveneens gevonden. Ook in Denemarken (BOAS 435, 436) komt ze voor. In 1911 werd ze door BOLDYREV aangetoond voor Moscou. BOLDYREV (437) maakte er tevens op attent dat de dieren uit de verschillende deelen van Europa reeds gesignaleerd onder den naam *D. marmorata*, zeer vermoedelijk *T. asynamorus* moesten heeten. Een nader onderzoek door verschillende onderzoekers ingesteld (zie EBNER 398, aan wiens artikel ik deze gegevens meerendeels ontleen) bewees de juistheid van zijn vermoeden. Ook in Oostenrijk en op nog vele plaatsen in Duitschland werd ze gevonden. Eveneens in Noord-Amerika (BAUMGARTNER 434, MORSE 445).

Het vaderland van dit orthopteron is niet bekend.

CHOPARD (443) vond in de collectie van het Mus. Nat. van Budapest een exemplaar dat in de vrije natuur was

gevangen te Seschuen (China) Het is derhalve zeer goed mogelijk dat het oorspronkelijke vaderland Midden-China is. De exemplaren van ADELUNG en die uit Parijs zouden echter geimporteerd zijn uit Midden-Amerika en Brazilië. Het is echter wel opvallend dat uit de groep der Rhaphidophorinae, alwaar zij toe behoort, tot nu toe geen enkele soort bekend is uit Amerika. Het raadsel van haar origine is derhalve nog niet opgelost.

Op bladz. 134, **Xiphidium dorsale** LATR. var. **burri** EBN. KARNY vermeldt in zijne verhandeling: Zur Deutung der DE HAAN'schen Laubheuschrecken, Zoöl. Meded., Leiden, V, 1920, p. 169, dat hij in dit door DE HAAN bestemde materiaal in het Leidsche Museum als *Locusta (Xiphidium) fusca* 2 ♂♂ en een ♀ van de typische *X. dorsale* uit Hongarije en een ♀ der var. *burri* uit Holland vond. Dit laatste exemplaar was door legboor en adersysteem direct van *fuscum* te onderscheiden. Er wordt verwezen naar de afbeelding van EBNER, Mitt. Naturw. Ver. Univ., Wien, vol. 8, p. 140—143. Dit exemplaar is het vierde wat tot nu toe bekend is. Het eerste werd gevonden in Engeland, het tweede in Oostenrijk, de beide anderen in Nederland.

» » 148, **Platycleis roeselii** HAGENBACH **faun. nov. spec.** Van deze soort werd 15 Juli 1919 1 ♂ gevangen te Nieuwenhagen (Prov. Limburg) door den Heer MAX MEIER.

» » 155, **Myrmecophila acervorum** PANZ. Noot 1. Bij een bezoek aan den ZeerEerw. Pater E. WASMANN te Valkenburg, had ik gelegenheid de door WASMANN voor ♂ gehouden exemplaren na te zien. Het bleek echter dat het allen ♀ larven waren, met nog niet geheel ontwikkelde ovipositor.

Het aantal inlandsche soorten bedraagt thans 43.